

NATURA

BOHUS

FORSSA

Tegel

Tidskrift för Sveriges Tegelindustriförening ISSN 0040-2117

Nr 3 1982. Årgång 72

Tema: Varierad bebyggelse
Foto samtliga bilder: Max Plunger.

Innehåll.

Ledare.....	4
Prisbelönad bostadsmiljö.	
Husensjö, Helsingborg.....	6
Omsorgsfull plåtavtäckning minskar risken för fuktskador.	11
"Bygga villor på höjden".	
Kallhäll, norra Stor-Stockholm.....	15
Västkostegel.	
Balltorp, Mölndal.....	18
Här börjar tegelgatan i Borås.	
Kvarteret Balder, Borås.....	19
Nygammal by i tegel och trä.	
Vallatorp, Täby.....	20
Radhus mitt i stan.	
Kvarteret Skräddaren, Enköping.....	22

NY ADRESS FRÅN DEN 2/1 1983:

Postadress: Box 5501, 114 85 Stockholm
Besöksadress: Industrihuset, Storgatan 19
Tfn: 08/63 50 20

NY ADRESS!

Tidskriften Tegel

Birger Jarlsgatan 58
114 29 STOCKHOLM
Tel. 08/23 16 90

Ansvarig utgivare: Björn Eriksson.
Red.sekr: Christina Lagerkrans.
Produktion: Werne & Co,
Stockholm.
Tryck: Skandia-Tryckeriet,
Göteborg.

Intresserade får tidskriften kostnadsfritt till sitt företag.
Om källan anges, är eftertryck tillåtet.

Tegelbruk anslutna till Sveriges Tegelindustriförening.

- Ⓜ **AB Bara Tegelbruk²**, Fg, M
230 40 Bara, tel. 040/44 71 84,
44 71 85
- Ⓜ **Bohustegel AB¹**, Fb, Fg, Fr, M
455 00 Munkedal, 0524/212 00.
**Falktegel-Falkenbergs
Tegelbruks AB**
Tegelbruksvägen 16,
311 00 Falkenberg,
tel. 0346/144 30.
- t Falkenbergs Tegelbruk R, M.
- Ⓜ Sennans Tegelbruk Fb, Fg, Fr, M.

Ⓜ **AB Forssa Tegelbruk¹**, Fb, Fr, M.
Box 76, 517 01 Bollebygd,
tel. 033/840 20.

Ⓜ **Hallsbergstegel AB**, Fb, Fr, M
Box 39, 694 01 Hallsberg,
tel. 0582/111 35.

Ⓜ **AB Kaniks Tegelfabrik²**,
Fb, Fg, Fr, M
237 00 Bjärred,
tel. 046/470 24, 470 09.

Ⓜ **Klippans Tegelbruks AB²**,
Fb, Fr, M
Box 50, 264 00 Klippan,
tel. 0435/140 65.

Ⓜ **Minnesbergs Tegelbruks AB²**,
Fb, Fg, Fr, M
Minnesberg, 233 00 Svedala,
tel. 040/48 52 40, 48 52 50,
48 52 55.

Mälardalens Tegel,
Box 30047, 104 25 Stockholm,
tel. 08/23 33 65.

Ⓜ Bergsbrunna Tegelbruk,
Fg, Fgrå, M.

Ⓜ Haga Tegelbruk, Fb, Fr, M.

† **Sköldinge Byggelement AB.**
t Armerade tegelskift.
Box 9, 640 24 Sköldinge,
tel. 0157/503 70.

Ⓜ **Slottsmöllans Tegelbruk²**,
Fb, Fr, M
Box 128, 301 03 Halmstad,
tel. 035/11 80 54.

Vålbackens Tegelbruks AB,
Fb, Fr, M
Prästgatan 24, 831 31 Östersund,
tel. 063/11 13 85, 11 96 65,
11 37 55.

Ⓜ **Östra Grevie Tegelbruk AB²**,
Fb, Fg, Fr, M
235 00 Vellinge, tel. 040/48 70 06,
48 73 72.

Fb=brunt fasadtegel.
Fg=gult fasadtegel, Fgrå=grått
fasadtegel.
Fr=rött fasadtegel, M=murtegel,
R=dräneringsrör.

Ⓜ = Ansluten till Svensk Tegel-
kontroll.
† = Tillverkningskontroll genom
KRB.
t = Tillverkning av typgodkända
produkter.

Försäljning genom:

¹ **BoFo Tegelprodukter AB**,
Box 76, 517 01 Bollebygd,
tel. 033/852 00.

² **AB Tegelcentralen**, Box 17118,
200 10 Malmö, tel. 040/734 20.

Det här går inte!

”Det här går inte!” Den kommentaren klingar kvar i örat efter ett byggbesök för en tid sedan. Det gällde då hur man kunde utföra en fasaddetalj.

Samma detalj som jag den senaste tiden kunnat beskåda i verkligheten, när jag passerar en av vår stads vackra sekelskiftsbyggnader. Då infinner sig osökt tanken. Varför skall nu inte detta gå idag?

Ja, de sk skälen härför är sannerligen väl använda.

”Vi kan inte köpa det material som erfordras.”

Fel. Om en produkt efterfrågas, kommer den att finnas tillgänglig på marknaden.

”Vi har ingen murare som kan göra det.”

Fel. När det verkligen gäller, går det faktiskt att få fram yrkesfolk även i det här landet. Det kan ett flertal renoveringsobjekt den senaste tiden vittna om. Och frågar vi en yrkesman om vad han egentligen vill, så inte är det att enbart ”stapla sten”.

”Är inte produktionsanpassad, d v s stör det övriga arbetet på bygget.”

Inför det argumentet kan man möjligen fråga sig: Vilken produktionsmetod man i så fall avser och varför? Det är ju så att vissa entreprenörer till och med under 60-talets bygghausse hävdade att ”deras” tegelbyggande blev förmånligare än konkurrentens elementsystem. Jag vill mana till eftertanke i den här frågan, för här sitter mycket av det som skapat våra problem idag.

Och så till slut drämmer man till med det definitiva argumentet!

”Det kostar ju alldeles för mycket.”

Fel igen. Här berörs själva principfelet i alla dessa påståenden. Vem är det egentligen som bör bedöma priset på den sammansatta produkt som en byggnad innebär? Och hur värderas då egenskaper som komfort, trivsel och god miljö?

Att brukaren är den som skall ha avgörandet i dessa frågor borde vara helt odiskutabelt. Men så sker ingalunda idag.

Priset när det gäller bostäder fixeras genom finansieringsformens ramar och det som ingår av komfort regleras i vår norm. Vad övrigt som kan erbjudas tas inte med eftersom det inte finns något ekonomiskt utrymme kvar.

Följden av detta har i många fall blivit otrivsamma områden med tomma lägenheter. Vad är det då egentligen som har kostat?

Nej, skälen är sannerligen inte övertygande. Sanningen är nog snarare den, att vi egentligen kan om vi bara anstränger oss litet extra.

Teglets möjligheter gör: att vi kan bibehålla ursprungliga miljöer med varsam ombyggnad och med användande av de ursprungliga materialen;

att vi kan återskapa goda miljöer ur felbyggda områden genom miljörenovering. Att det i dessa fall blivit tegel, är något som vi inom branschen är glada över;

att vi slutligen kan skapa goda nya miljöer genom att följa upp och ta tillvara det specifika för stad och landsbygd. Resultatet härav har visat sig i den i många fall varierande och blandade bebyggelse som förekommer i Mellansverige samt i södra Sveriges bybildningar, där tegel är det naturliga och miljöskapande byggmaterialet. Teglet är, som synes, en självklar ingrediens i vårt byggande.

Så att återuppliva gammal murartradition och att utveckla system för anpassning till dagens byggeri för att mura i tegel, det är en angelägen uppgift.

Och det går att göra idag.

Björn Eriksson

Även i framtiden kommer det att finnas skickliga murare. Det är säkrat både genom murarskråets starka lärlingtraditioner och genom landets murarskolor. Här syns elever och lärare vid Bällstaskolans murarlinje i Stockholm.

Färgade fogar ger stenarna liv.

Katolska Kyrkan vid Kungsträdgårdsgatan i Stockholm, ritad av arkitekt SAR Jörgen Kjaergaard. Både exteriört och interiört har använts ett rosa hålkärnstegel från AB Kaniks Tegelfabrik och Murasit färgat murbruk i fogarna.

Murasit finns i tio olika färger och färgsättningen är anpassad till olika typer och färger av fasadtegel.

Murasit är ett genomfärgat murbruk med särskilt utprovade kalk-, cement- och ljusäkta färgpigment. Färdigt för användning – endast vatten skall tillsättas.

Ring eller skriv till oss om du önskar ytterligare upplysningar om Murasit.

Stråbruken ab

Stockholm
Nybrogatan 15
Box 5227
102 45 Stockholm
Tel. 08-24 82 00

Sollentuna
Malmvägen 76
Box 4505
191 04 Sollentuna
Tel. 08-96 81 95

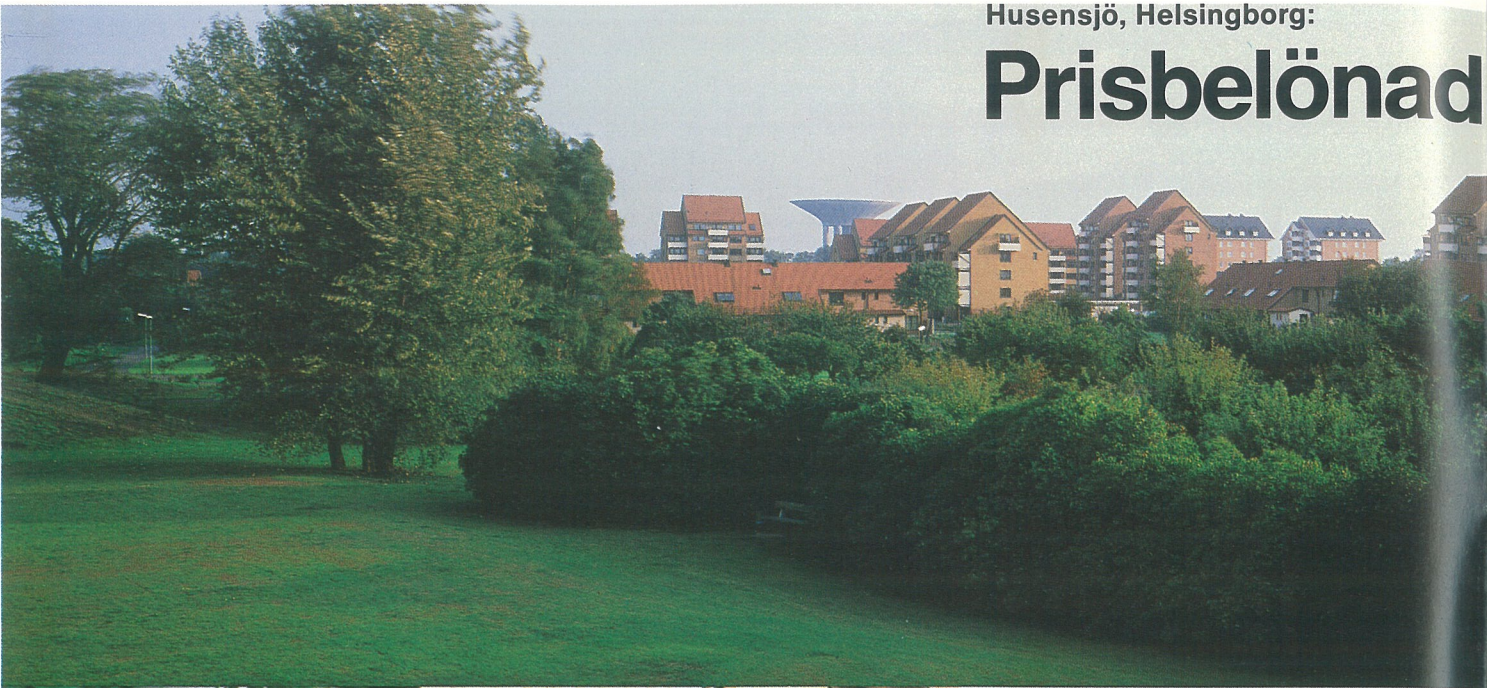
Sala
Box 113
733 00 Sala
Tel. 0224-175 00

Göteborg
Frökotttegatan 14
Box 52
421 21 V Frölunda
Tel. 031-45 00 45

Malmö
AB Kaniks Tegelfabrik
Flädie
237 00 Bjärred
Tel. 046-470 60

Husensjö, Helsingborg:

Prisbelönad

bostadsmiljö.

Av tradition vill många familjer i Skåne bo i sitt eget hus. Husensjö i Helsingborg, som färdigbyggdes 1980, var ett av de första bostadsområdena i Skåne där småhus uppläts som hyresrätter. Husensjö var också ett av pionjärområdena i Skåne på att blanda småhus och flerfamiljshus.

Värden, Hälsingborgshem, var därför först tveksam när arkitekt Ulf Gillberg kom med förslaget.

Idag är Husensjö Hälsingborgshems populäraste bostadsområde och har fått Helsingborgs Kulturnämnds Miljöpris.

Flerfamiljshusen i 4–6 våningar bildar ryggrad i området. Framför de höga husen, mot havet, är småhusen grupperade i gårdar om 20–30 hus.

Tanken med att blanda bebyggelsen är, att antingen bor man i enfamiljshus på marken, med sin uteplats utanför fönstret, eller också bor man i höghus och har utsikt över vackra omgivningar.

Därför bor ingen i bottenvåningarna i de höga husen. De används till tvättstugor, barnstugor och för andra gemensamma ändamål.

Anpassat till den gamla bebyggelsen.

Husensjö är byggt intill ett område med 20-talsvillor och stilen på de nya husen är anpassad till den gamla, befintliga bebyggelsen.

Det nya områdets byggnader har därför branta tak som exponeras ordentligt. Fasaderna på husen är byggda i tegel, ett traditionsrikt byggnadsmaterial i Skåne.

Arkitekten:

Arkitekt Ulf Gillberg, Gillbergsgruppen/FFNS i Stockholm, anlätades vid projekteringen av Husensjö:

”Det är positivt att blanda småhus och höghus. Genom att många människor koncentreras i de höga husen, förbättras servicen i området. Markbostädernas trädgårdar ger istället området grönska och de låga husen skapar variation i arkitekturen. De bägge bostadsformerna kompletterar alltså varandra.

Blandbebyggelsen är däremot ingen nyhet. Många arkitekter har länge varit övertygade om att bostadsområden av Husensjöns typ är bra. Kunskapen om hur man bygger väl fungerande bostadsområden har funnits, men beställarna har prioriterat andra saker, främst av kostnadsskal.

Det finns t ex ett klassiskt område utanför Köpenhamn som byggdes redan på 50-talet. Erskine var först i Sverige på 60-talet i Tibro.”

Värden:

Gösta Svensk är projekteringschef vid Hälsingborgshem och han var en av de ansvariga när Husensjö byggdes:

”Husensjö är Hälsingborgshems mest attraktiva bostadsområde, folk står i kö för att få flytta hit. Dessutom fick vi Miljöpris för området 1981. Det är två viktiga bevis för att blandningen av höga och låga hus i samma område fungerar bra.

Vi var rädda för att småhusen skulle vara svåra att hyra ut. Idén med hyresrätter för radhus var ju fortfarande ganska obeprövat i Skåne, när vi planerade Husensjö. Men farhågorna kom på skam. Småhusen är den populäraste bostadsformen i Husensjö idag.

Fasadmaterialet är tegel och den saken var det aldrig några diskussioner om. Helsingborg är ju en

tegelstad och teglet är det material som bäst tål det hårda kustklimatet. Husensjö är ett område som vi på Hälsingborgshem är verkligt stolta över.”

Hyresgästen:

Olle Karlsson är hemvårdsassistent och har bott i Husensjö sedan området byggdes. Han är representant i Husensjöns kommitté för boinflytande (kontaktkommitté), som övervakar hyresgästernas rättigheter och krav:

”Det är ett bra val av Kulturnämnden att ge Miljöpriset till Husensjö. Det är ett vackert och tilltalande område. Tegelarkitekturen passar väl in här och man känner sig hemma.

Blandningen av hög- och låghus gör att både unga och gamla människor samlas i bostadsområdet. Det här är en byggnadsform som jag hoppas har framtiden för sig.

Visst händer det att det är intressekonflikter. Pensionärerna i höghusen vill tex hellre ha träd än gungor och lekparker, medan barnfamiljerna i småhusen ser annorlunda på saken.

Men det är kontaktkommitténs sak att hitta vettiga kompromisser i sådana här frågor.

Största problemet är trafiken, där man har missat en del i planeringen. Vissa gator saknar trottoarer och man måste korsa trafikerade gator för att ta sig mellan de olika delarna i området.

Vi har föreslagit åtgärder för att komma tillrätta med trafikproblemet. Men besluten drar ut på tiden. Alla instanser måste säga sitt först.

Men jag trivs bra. Det är så här jag vill bo.”

Arkitekt: Ulf Gillberg, Gillbergsgruppen/FFNS i Stockholm.

Projekteringsledare: Gösta Svensk, Hälsingborgshem.

Produktionsledare: Benth Lönnberg, Hälsingborgshem.

Tegel: Klippan, rosa borstat och ljusbrunt trådkuret; Kanik läder borstat; Ö Grevie gulrött borstat.

Byggherre: Hälsingborgshem.

Entreprenör: Skånska Cementgjuteriet.

Byggår: 1978–1980.

Antal lägenheter: 403 st, varav 155 i radhus.

Produktionskostnad: 71,4 miljoner kronor exklusive moms.

Bilden på trädet i SKF:s byggnad i Göteborg har varit publicerad tidigare i Tegel. Tyvärr föll konstnärens namn bort, för vilket vi ber Lillemor Pettersson i Öds mål om tillgift.

APELTEGEL

Apeltegel är utvecklad ur en av Forssa Tegelbruks originalleror. Det är liksom vildäpplet mångfaseterat och variationsrikt. Det bränns i en Strohmenagerugn vilket ger förutsättning för en mycket välbränd kvalitet. Du kan få det med stående eller liggande sättning, i nyanser som gul, rosa, rosé, brun och gråton eller blandningar därav. Välj ditt Apeltegel från Forssa Tegelbruk.

Bofo Tegel

tel. 033/852 00

Sveriges Tegelindustriförening är branschens språkrör i tegelfrågor. Den rådgivning som bedrivs ger aktuell kunskap om problem i

dagens byggande. I artiklar med teknisk information kommer vi att ta upp olika frågor som bl.a. projektören säkert känner igen.

Omsorgsfull plåtavtäckning minskar risken för fuktskador.

Oavsett byggmaterial uppstår problem med fukt på många platser i landet. Framförallt i byggnader längs kusterna i söder och i väst.

För att komma tillrätta med problemen är det viktigt, att allt arbete utförs på ett fackmannamässigt sätt och att alla detaljer är genomtänkta och lösta.

I artikeln redovisas de lösningar på plåtavtäckning som erfarenhetsmässigt visat sig ge bra resultat. Även i mycket utsatta områden.

Ytterväggarna består idag oftast av ett yttre skal, den sk regnkappan, och en inre bärande och värmeisolerande del. Den konstruktionen är ett resultat av 60-talets industrialiserade byggande, där produktionsanpassningen i hög grad styrde valet av teknisk lösning. Man reste stommen och täckte in snabbt, för att kunna fortsätta arbetet, ostörd av väder och vind.

Därefter kunde fasaderna muras färdigt utan att man behövde ta hänsyn till övriga arbetsmoment. Lösningarna som kom att tillämpas byggde på detta produktionsförfarande.

Gemensamt för de här lösningarna är, att ytterskalet inte är helt vattentätt. Vatten som tränger in leds ut ur väggen via dräneringsöppningar. Fukt i konstruktionen ventileras ut via luftspalten mellan skalet och den bärande väggen.

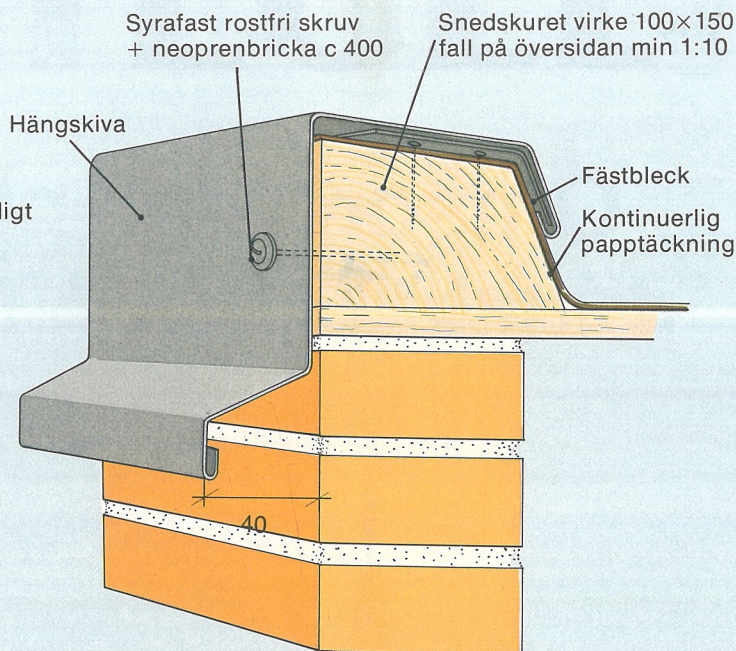
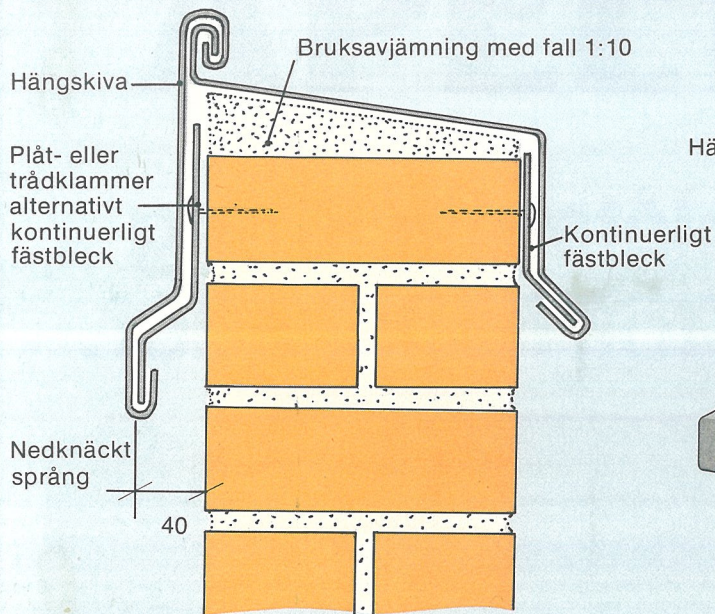
En skalmur av tegel kan både suga upp och lagra vatten. Den förmågan gör att (fritt) vatten på fasaden förekommer i mindre omfattning än på andra, tätare material.

Detta medför även, att risken för skadlig vatteninläckning i elementskarvar och anslutningar minskar avsevärt.

Det är dock viktigt, att väggen utformas så att det vatten som absorberas i tegelskalet kan torka ut.

Generellt gäller att se till att vatten inte kan rinna in i skalmuren från oskyddade murkrön och små, otillräckliga taksprång.

För att undvika de problemen, är det lämpligt att studera och följa de tekniska lösningar som tillämpas av plåtslagaren.

Muravtäckning vid uppskjutande gavelvägg.

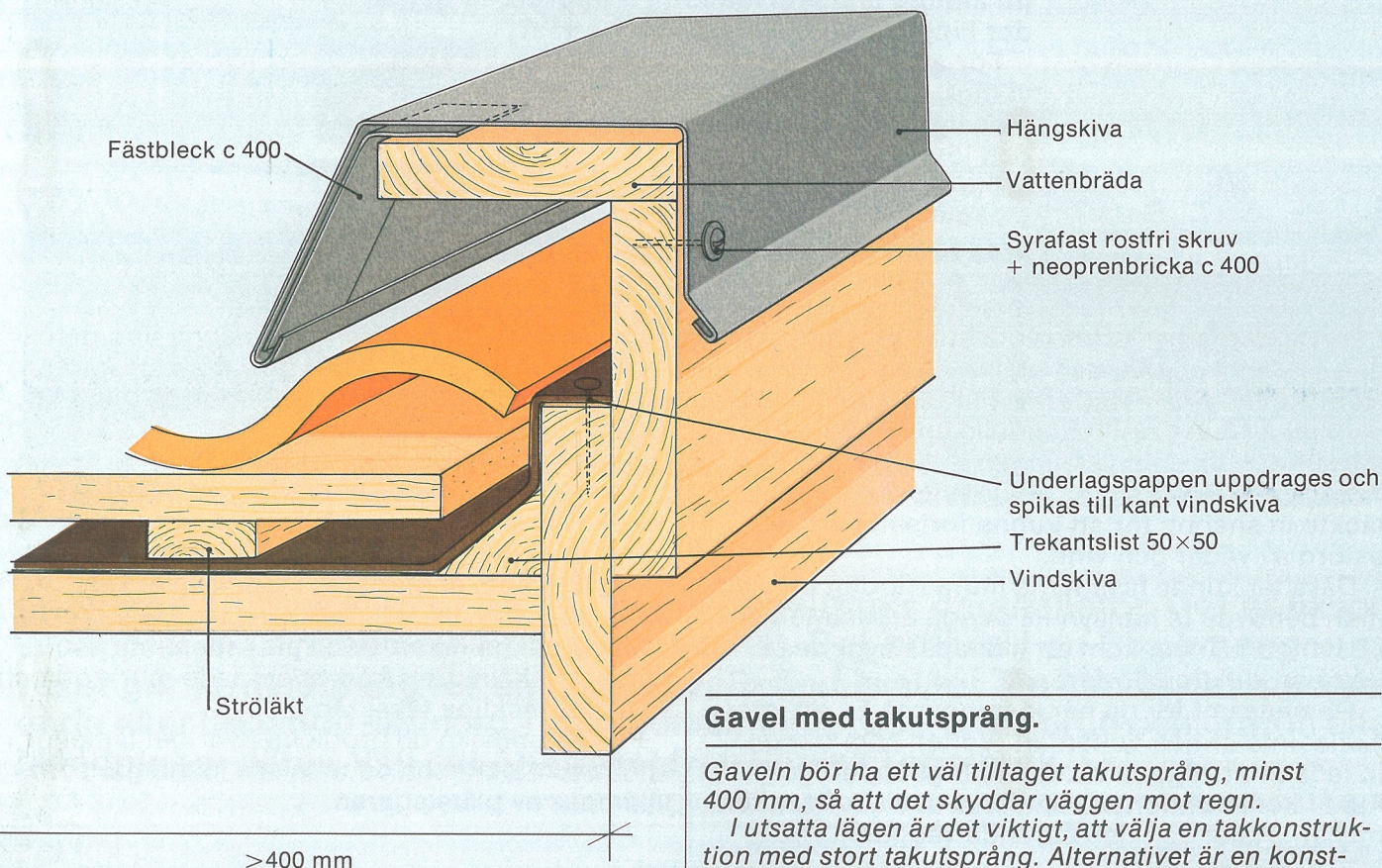
Det är viktigt, att en droppnäsa dras ut minst 40 mm från vägglivet.

Konstruktionen som bl.a. förekommer vid plana tak kan ge hög fuktbelastning på väggen och bör därför inte användas i utsatta lägen. Sadeltak med väl tilltagna takutsprång ger en säkrare lösning om man vill undvika fuktproblem.

Takanslutning utan takutsprång.

Se till att droppnäsan dras ut minst 40 mm från vägglivet och att sargupbyggnaden är väl tilltagen.

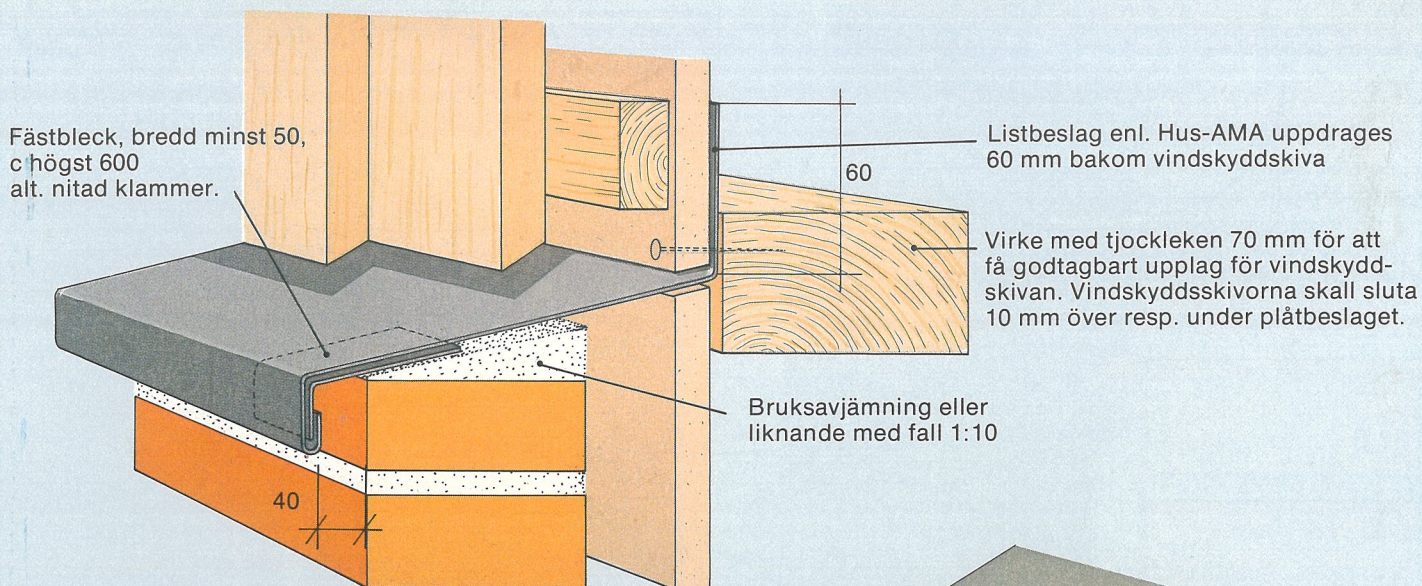
Konstruktionen ger hög fuktbelastning på väggen och bör därför endast förekomma i skyddade lägen.

Gaveln bör ha ett väl tilltaget takutsprång.

Gaveln bör ha ett väl tilltaget takutsprång, minst 400 mm, så att det skyddar väggen mot regn.

I utsatta lägen är det viktigt, att välja en takkonstruktion med stort takutsprång. Alternativet är en konstruktion, som gör att motsvarande luftkudde bildas.

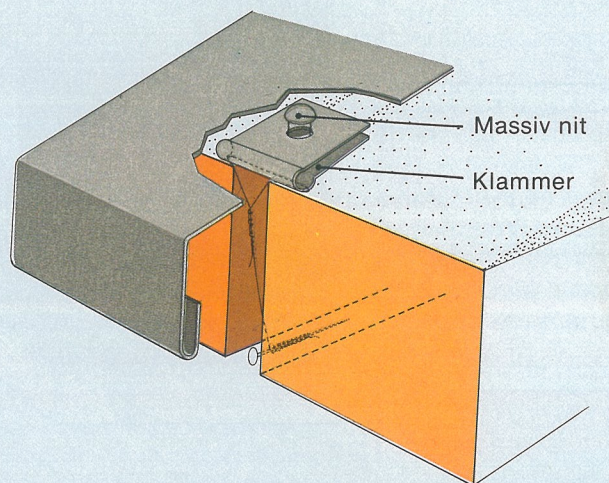
Muravtäckning vid gavelvägg i övergång mellan fasadtegel och annat material.

En vanlig konstruktion när teglet inte går upp i gavelspetsen.

Det är viktigt, att droppnäsan dras ut minst 40 mm från vägglivet och att listbeslaget dras upp bakom den vindskyddande beläggningen i väggen. Detta är i många fall svårt, eftersom infästningen av blecket måste göras sent.

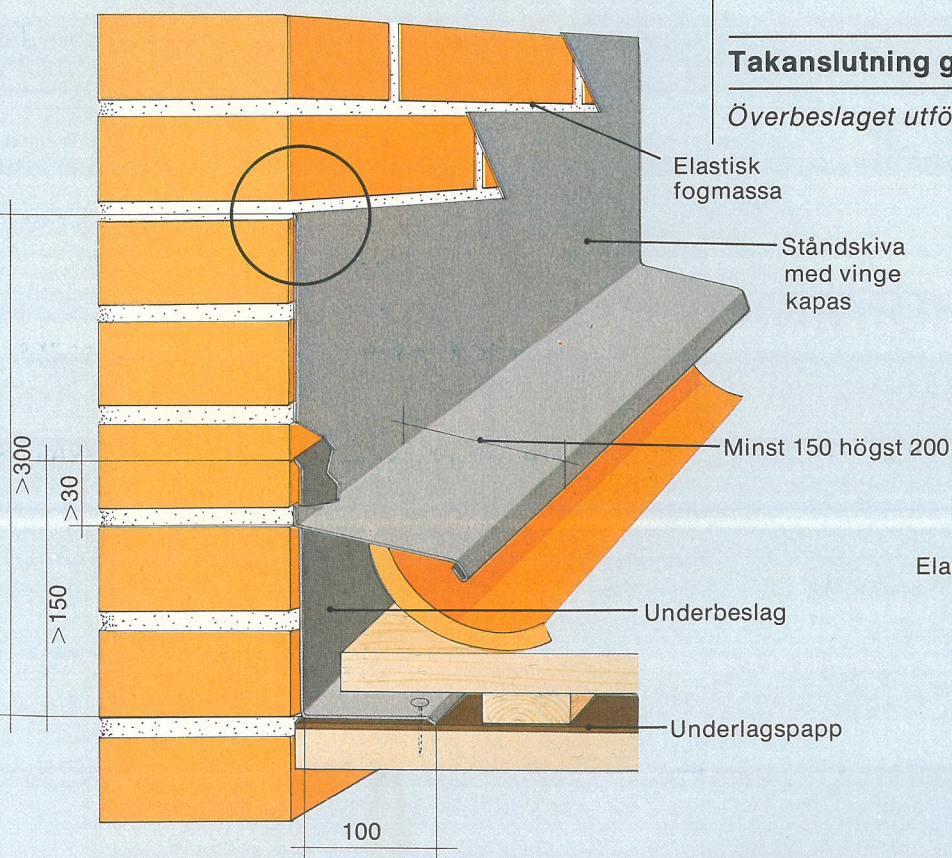
En lösning är, att inte fästa blecket förrän fasaden är färdigmurad. Därefter spikas vindskivan över blecket och gavelspetsens panel monteras.

Var också noggrann med monteringen av listbeslagen. Monteras de fel, finns risk att vatten läcker in i väggen.

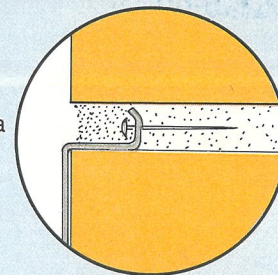

Takanslutning gavelvägg och tegeltak.

Överbeslaget utföres med hake i fog.

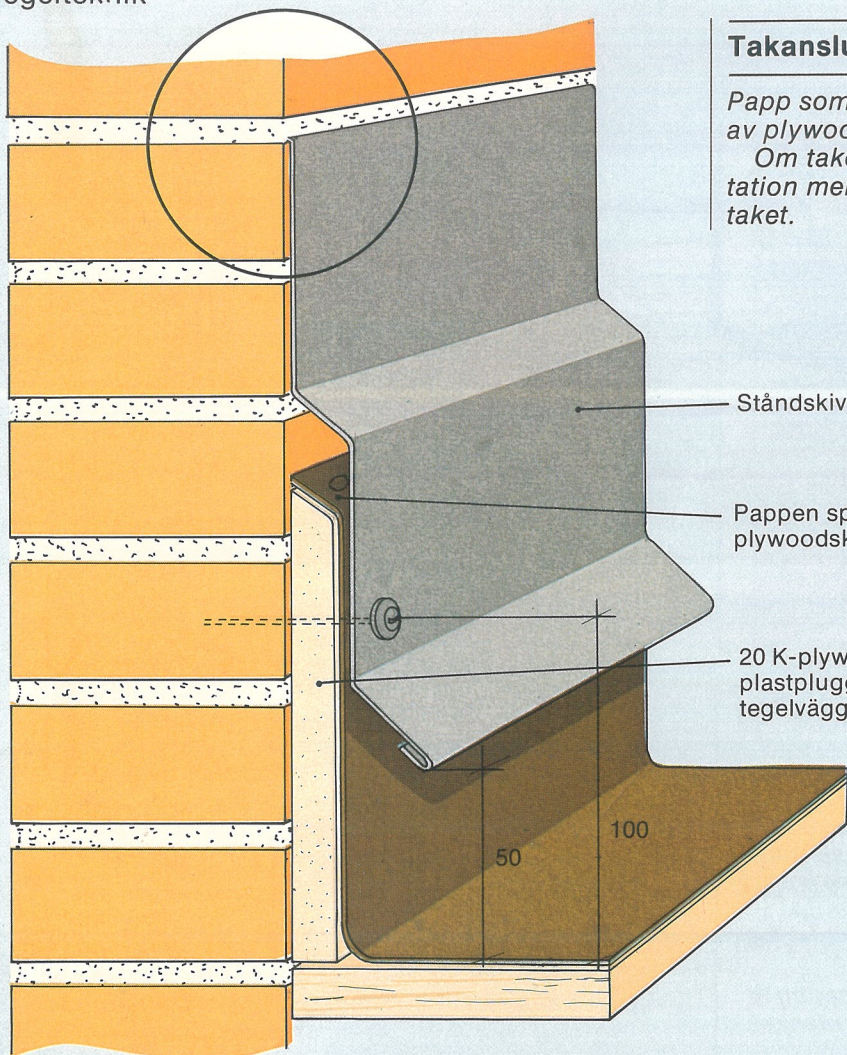
Elastisk fogmassa

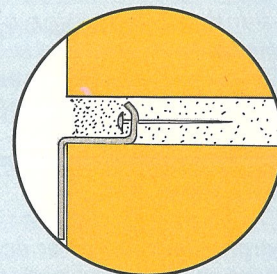
Takanslutning gavelvägg och papptak.

Papp som dras upp mot muren fästes på ett underlag av plywood.

Om taket inte är fixerat till muren, utformas dilation mellan mur och plywood, som då fixeras till taket.

Elastisk fogmassa

Inbjudan till föredragshållare Nordiskt Murverkssymposium i Göteborg 15–16 aug 1984.

Symposiet vänder sig till såväl forskare och projektörer som byggherrar och förvaltare. Syftet är att sprida ökad kunskap om det murade byggeriets möjligheter inom såväl nybyggnation som ombyggnad.

Symposiet behandlar forskning och utveckling inom puts- och murverksområdet. Det kommer att omfatta

material- och byggnadsteknik, underhåll och ekonomi samt erfarenheter från tillämpningar inom Nordiskt byggande.

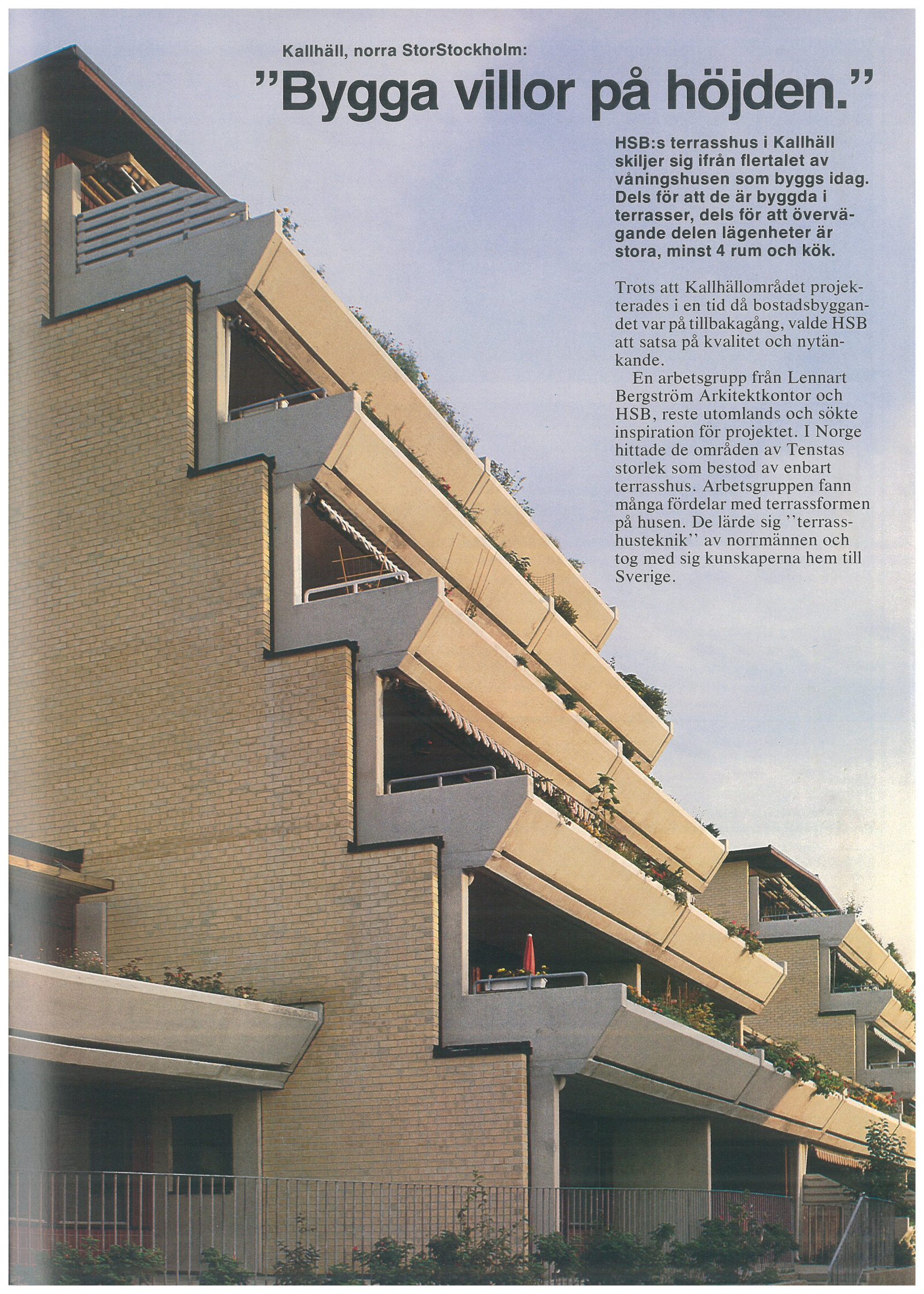
Arbetar du idag med någon fråga som är intressant att redovisa vid symposiet, är du välkommen att kontakta oss inom organisationskommittén.

FÖRENINGEN FÖR MURAT BYGGANDE,

Lars Aldrin
08/767 06 40

Björn Eriksson
08/23 16 90

Mats Åhman
031/81 00 00

Kallhäll, norra StorStockholm:

”Bygga villor på höjden.”

HSB:s terrasshus i Kallhäll skiljer sig ifrån flertalet av våningshusen som byggs idag. Dels för att de är byggda i terrasser, dels för att övervägande delen lägenheter är stora, minst 4 rum och kök.

Trots att Kallhällområdet projekterades i en tid då bostadsbyggnad var på tillbakagång, valde HSB att satsa på kvalitet och nytänkande.

En arbetsgrupp från Lennart Bergström Arkitektkontor och HSB, reste utomlands och sökte inspiration för projektet. I Norge hittade de områden av Tenstas storlek som bestod av enbart terrasshus. Arbetsgruppen fann många fördelar med terrassformen på husen. De lärde sig ”terrasshusteknik” av norrmännen och tog med sig kunskaperna hem till Sverige.

Fin utsikt, ingen insyn.

Arkitekt Herbert Scheiwiller berättar:

”Husen klättrar i en sydsluttning med utsikt mot Mälaren. Genom terrassformen på husen, har de boende panoramautsikt mot vattnet nedanför, medan insynen i lägenheterna är minimal.

En av de bärande idéerna bakom området är, att ’bygga villor på höjden’, dvs att skapa samma trivsel och bekvämlighet som enfamiljshus ger. Terrasserna är därför så tilltagna i storlek – 21 kvadratmeter – att de skapar en känsla av uteplats. Dessutom är det 21 kvadratmeter extra boendeyta på sommaren. En blomsterlåda om ca 6 kvadratmeter förstärker intrycket av uteplats.

Det är också ’villaidén’ som är orsaken till att hela 60 procent av

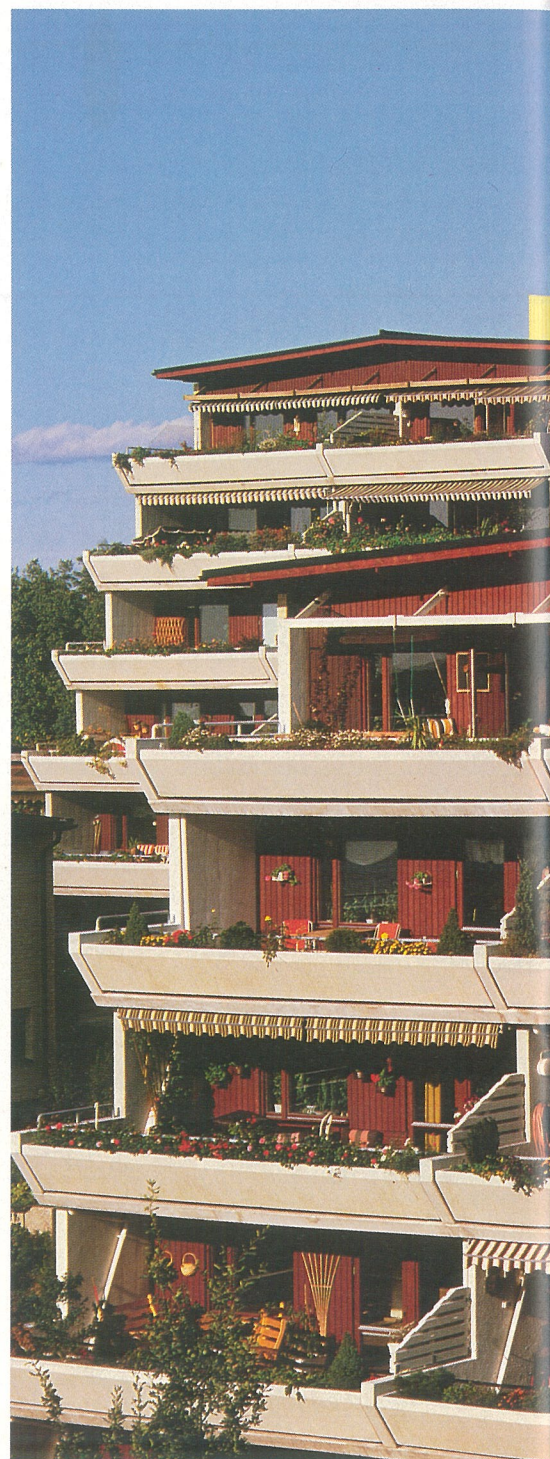
lägenheterna har 4 rum och kök eller är ännu större.

Energinormerna talade för tegel.

”Från början föreslog vi puts som fasadmateriäl. Men de nya energinormerna som kom vid projekteringen, visade tydligt att tegel var det bästa alternativet. Vi valde ett slätt, gult tegel, som väl tog tillvara husens karaktär och som ger vackra nyansskiftningar i fasaden. Murbruket är något tonat mot teglet.

Terrasserna är vända mot söder och har stora glasytor som tar emot och för in solvärmen i lägenheterna. Mot norrsidan är däremot fönsterytorna avsiktligt mindre.”

De 296 lägenheterna var inflyttningsklara hösten 1981. Hushöjden varierar mellan 2–7 våningar.

Arkitektkontor: Lennart Bergström
Arkitektkontor, Stockholm.
Tegel: Mälardalen gult.
Byggherre: HSB.
Entreprenör: Platzer/HSB-Bygg.
Byggår: Färdigt 1981.

Balltorp, Mölndal:

Balltorp, Mölndal:

Västkosttegel.

Balltorp är en ny stadsdel i Mölndal utanför Göteborg. Första etappen med 200 lägenheter var klar 1981 och ytterligare ca 800 lägenheter kommer att byggas inom kort.

Den färdiga bebyggelsen är grupperad omkring 4 gårdar och består av blandade grupper med radhus i 1½ plan samt flerfamiljshus i 2-4 plan.

Arkitekterna har använt tegel i varma pastellfärger; rödgult, gult (terrakotta), bärnsten, rött och rosa. Färgsammansättningen är harmonisk och passar väl in i västkustmiljön.

Balkongerna/terrasserna är i trä medan plåt har utnyttjats på trapphusen. Ingång i flerfamiljshusen sker via de utanpåliggande, vindskyddade trapphusen.

Arkitekter: Sven Johansson och CO Eriksson, Göteborgs Förorter Arkitektkontor.

Tegel: Bohus bärnsten, rött och rosa. Bofu rödgult och gult (terrakotta).

Entreprenör: Platzer Bygg AB.

Byggherre: Förorternas Bostads AB.

Byggår: 1979-1981.

Kvarteret Balder, Borås:

Här börjar tegelgatan i Borås.

Den 21 oktober 1982 invigde Kung Carl Gustaf kvarteret Balder i Borås. I den nya byggnaden är flera statliga myndigheter och skolor samlade under samma tak.

Arkitekt Sten Jonson från Contekton i Borås har arbetat med projektet i fem år:

”Avsikten med byggnaden, som omfattar ett helt kvarter, är att ge de olika institutionerna vissa gemensamma utrymmen och resurser, tex restaurang, kafé, information och hörsal.

I kvarteret finns Länsbostadsnämnden, SIFU (Stiftelsen Institutet för Företagsutveckling), Högskolan, Yrkesinspektionen och Åklagarmyndigheten.

Fasadmaterialet är tegel, framförallt av två orsaker: dels för att Borås kommun strävar efter att ha bara röda tegelhus längs Allégatan, där huvudentrén är belägen, dels för att få underhållsfrihet och därmed låga driftskostnader.”

Ny tegelsort.

”Forssa tegelbruk utvecklade en ny tegelsort speciellt för Balder, som numera finns på marknaden och kallas Forntegel. Teglet bränns olika hårt vid tillverkningen så att stenarna skiftar från mörkrött till ljusrött.

Varje institution har fått välja en egen färgton i sina lokaler. SIFU valde tex blått, som är den genomgående färgen i kursprogram m m.

En vägg i den gemensamma matsalen består av en tegelrelief, som formats av konstnären Gösta Sillén från Älvängen. Konstverket är skulpterat i lera som brännts vid Forssa tegelbruk och åskådliggör olika historiska händelser och personer.”

Arkitekt: Sten Jonson, Contekton i Borås.

Tegel: Forssa Forntegel.

Entreprenör: Byggkonsortiet Balder, Skånska Cementgjuteriet och BPA.

Byggherre: Byggnadsstyrelsen.

Byggår: 1981–1982.

Vallatorp, Täby:

Nygammal by i tegel och trä.

Bostadsområdet Vallatorp i Täby stod inflyttningsklart i juli 1981. Husen är grupperade i små byar, med 322 radhus och 86 lägenheter i flerfamiljshus.

Flerfamiljshusen är byggda i terrasser, i två eller tre plan. Till varje lägenhet finns en egen ingång, från loftgång eller från markplan.

Husen är variationsrika, med terrasser, loftgångar, utskjutande tak och smala redskapsförråd/soprum.

Fasaderna är utförda i ett blandsorterat Munkfasadtegel, medan trä har använts till redskapsförråden.

Övervägande delen lägenheter har två rum och kök på 63 kvadratmeter. Det finns också tre-rummare på 83 kvadratmeter.

Arkitekter: Eyvind Balslev, Bertil Schröder och Jan Olof Levenstam, Höjer & Ljungqvist Arkitektkontor i Vällingby (våningshusen). Skånska Cementgjuteriets Arkitektkontor (radhusen).

Tegel: Blandsorterat Munkfasad, Bohustegel.

Byggherre: Täby Kommun.

Entreprenör: Skånska Cementgjuteriet.

Byggår: 1978–1981.

Kvarteret Skräddaren, Enköping:

Radhus mitt i stan.

För att smälta in i den omgivande bebyggelsen i Enköpings stadskärna, är de 17 radhusen sammanbyggda till en sluten, U-formad huskropp, som påminner om ett flerfamiljshus.

Varje radhus är i 2½ plan och källare, med bl a bastu och gillestuga. Dessutom finns en terrass till varje bostad.

På gården som bildas av husen, finns lekplats för barnen samt garageanläggning.

Teglet är brunt och rött Mälardalstegel. Genom att variera färgen på fogen, har man fått fram en effekt av olikfärgade fasadytor med samma röda tegel. Det är ett bra exempel på fogens betydelse för fasaden.

Arkitekter: Håkan Brunnberg och Svenolof Halvares, Brunnberg-gruppen i Stockholm.

Tegel: Rött och brunt Mälardalstegel.

Byggherre/entreprenör: DIÖS.
Byggår: 1978–1979.

Terrasshusen i Kallhäll. Gult slätt fasadtegel från Bergsbrunna med gult färgat murbruk.

Mälardalens Tegel

Mot skyarna: Minnesbergs röda!

Det är den unikt röda släta Minnesbergsstenen som tillsammans med detaljer i betong skapar spänning åt fasaden i länsstyrelsens uppmärksammade och med Stadsbyggnadspriset 82 belönade nybygge i Malmö.

Kör du norrifrån in i Malmö kommer du vägen förbi.
Det är väl värt en titt!

Arkitekt är Carl Nyrén Arkitektkontor AB.

Tegelcentralen.

Malmö 040-734 20, Göteborg 031-27 21 40, Jönköping 036-16 50 75, Stockholm 08-35 48 38.